

Datum:	09.01.2010	Medij:	Blic	Strana:	6
Teme:	Telekom Srbije; Markus Bogdanovic; Alas holding			Rubrika:	Novac
Autori:	Nepoznat				
Konk.:					
Naslov:	Daj bože da se ponovi 2009. godina				

ANKETA "NOVCA" SA MALIM I VELIKIM PRIVREDNICIMA O STRAHOVIMA
I OČEKIVANJIMA ZA 2010

Daj bože da se ponovi 2009. godina

Biće dobro ako ponovimo kriznu 2009. godinu"; "U 2010. moglo bi da bude teže jer smo do tada živeli od poslova ugovorenim pre krize"; "Najveći problem biće nelikvidnost"; "Problem će biti i tražnja, a jedini spas su krediti koji će zbog rasta nelikvidnosti biti još skuplji" - samo se neka od predviđanja malih i velikih privrednika u anketi "Novca" na temu očekivanja u 2010. godini. Prostora za blagi optimizam, čini se ima u građevinskoj industriji koja se uzda u ruski kredit koji bi država trebalo da investira u infrastrukturu i železnicu. S druge strane, za budućnost najviše strahuju tekstilci koji tvrde da već otpuštaju radnike, te da u bescenje prodaju imovinu i zatvaraju fabrike.

Anketa Unije poslodavaca Srbije, koja je obuhvatila više od 11.000 malih i srednjih preduzeća i preduzetnika, pokazuje da se srpska privreda već suočava sa 13 krupnih problema. Na prvom mestu je nelikvidnost na koju se požalilo više od 4.200 privrednih

Privrednici očekuju veću nelikvidnost, otežanu naplatu, manju pravnu zaštitu poverilaca, pad tražnje, gašenje malih trgovaca, ostavljanje njihovih dugova celom kupoprodajnom lancu...

subjekata od kojih oko 2.300 malih i srednjih preduzeća. Oko četiri hiljade privrednika kao gorući problem navelo je visoka opterećenja, poreze, doprinose, takse i druge dažbine, dok se na trećem mestu našao problem prezaduženosti kod banaka i nemogućnost redovnog servisiranja dugova.

Nemogućnost naplate potraživanja, koja se u 2009. godini učinila kao gorući problem, muči oko dve i po hiljade privrednika, koliko ih se

približno požalilo i na obavezu da PDV plaćaju pre nego što naplate potraživanja. Na poslednjem 13. mestu je problem sa napolatom dugovanja od države, mada se u javnosti tokom cele prethodne godine o ovom problemu pričalo najglasnije.

"Ankete nam svakodnevno pristižu i cilj nam je da do marta naredne godine broj anketiranih bude bar duplo veći. Tako ćemo obuhvatiti blizu 20 odsto privrednih subjekata u zemlji", kažu u Uniji poslodavaca Srbije.

Zoran Jovičić

"Telefonkomerc", Kragujevac

Do prosjačkog štapa

Kao Udruženje sa 37 izvođača infrastrukture za telekomunikacije koji zapošljavaju 3.000 radnika došli smo do prosjačkog štapa. Otpustili smo više od 60 odsto ljudi, nivo investicija je toliko opao da smo prešli iz faze kada izvođači nisu mogli da ispune zahteve investitora u stanje kada sva preduzeća upošljavaju mali deo kapaciteta. Prethodnih godina godišnji obim poslova na nivou Udruženja vredeo je oko pet milijardi dinara, a prošle godine je pao na svega 500 miliona dinara koliko očekujemo i u 2010. godini. U 2009. samo na kamate za kredite koje smo plaćali od 12 do 25 odsto godišnje dali tri miliona evra. Najveći problem su ugovori po kojima prvu ratu možemo naplatiti tek

šest meseci po završetku posla, a ostatak duga tri meseca kasnije. Ima i ugovora koji predviđaju plaćanje na pet godina od ugovorenog posla.

Milan Salapura

tekstilno preduzeće
"MBS komerc", Zrenjanin

Sutra još teže

Sada su najveći problemi likvidnost i nemogućnost naplate potraživanja, a sutra će biti kako uposliti kapacitete i obezbediti sredstva za proizvodnju. Danas su tekstilci prezaduženi jer su opremu kupovali kreditima Fonda za razvoj, koje je danas sa ovakvim plasmanom, naplatom i nelegalnom konkurencijom, teško vratiti. Primorani smo da zatvaramo fabrike, otpuštamo radnike i u bescenje prodajemo imovinu i opremu. Naredne godine bi moglo da bude još teže, i to zbog kupovne moći potrošača.

Da hoće, država probleme tekstilne industrije može rešiti za tri do šest meseci samo kada bi suzbila sivu ekonomiju, ukinula uvoznički lobi i stimulisala izvoz.

Markus Bogdanović

"Alas holding"

Rast u drugoj polovini godine

I naredne godine treba očekivati probleme sa likvidnošću. Poseban problem može da bude država jer ne plaća građevinska preduzeća, koja kasnije nisu u stanju da plate ni nama za građevinski materijal. Sada potražujemo četiri miliona evra. Ipak ima prostora za optimizam, pod pretpostavkom da će država iz ruskog kredita uložiti sredstva u infrastrukturu i železnicu. Značajniji napredak očekujemo u drugoj polovini 2010. godine, jer će se u prvih šest meseci raspisivati tenderi.

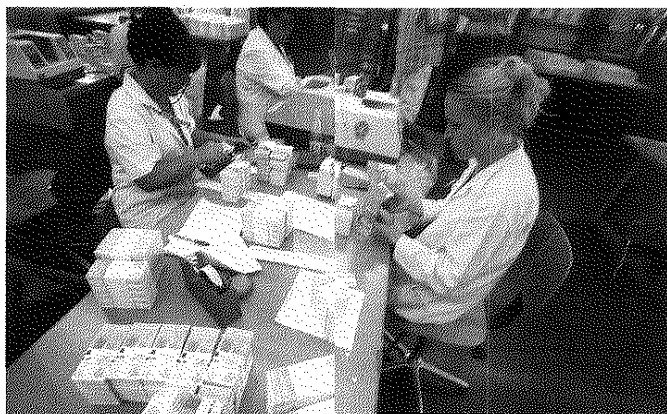
Vladimir Miletić

"JUB boje"

Teško, ali bolje

Tekuća godina neće biti ništa lakša, ali sa naučenim iz 2009. možemo se nadati laganom oporavku. Očekujemo veću nelikvidnost, otežanu naplatu, manju pravnu zaštitu poverilaca, smanjenje broja malih trgovaca, ostavljanje njihovih dugova u celom kupoprodajnom lancu... S druge strane, i u takvim okolnostima postoje pozitivni momenti: pojavljuje se tražnja za ekonomičnijim proizvodima, likvidnost dobija na ceni kod dobavljača i nude vam bolje uslove, zaposlenima je sada najbitnija dugoročna sigurnost posla i racionalniji su prema resursima. Vlasnici takođe nemaju nerealna očekivanja u pogledu povećanja prihoda, bitnija im je sigurna naplata potraživanja... Uz opreznost kod negativnih faktora. u JUB-u

očekujem da će prevagnuti pozitivni faktori i da će 2010. biti teška, ali bolja.

Nemanja Popov

"Centroprizvod"

Predstoji nam nova kriza

Najveći rizici u 2010. godini biće narušavanje stabilnosti kursa i slabljenje privrede. Pad dinara, dovodi do pada kupovne moći i udara na profitabilnost kompanija, posebno uvoznika. Istovremeno će i dalje postojati rizik likvidnosti, a nelikvidnost u kombinaciji sa rizikom kursa nikako nije dobitna kombinacija.

Sa druge strane, nazire se kraj krize, mada svaka zemlja u tranziciji mora da prođe još jednu nezavisnu krizu, devalvaciju, hiperinflaciju i pad privrede. Nama takva kriza sigurno predstoji u narednih nekoliko godina. Brine i

prezaduženost, posebno velikih preduzeća, i sve manja mogućnost redovnog servisiranja kredita. Razlog je uglavnom činjenica da u potrazi za jednostavnijom zaradom, preduzeća gube fokus na osnovnoj delatnosti, pa iz industrije mesa idu u nekretnine ili proizvodnju tekstila.

Goran Sekulić

hemijsko preduzeće "Elan"

Spas je u kreditima

I ove godine moraćemo da uzmemo kredit za likvidnost od stotinak hiljada evra, koliko smo približno uzeli i prethodne godine. Administracija bi, međutim, morala da bude brža, jer čekanje na kredit i do dva meseca, ponekad može da bude pogubno. Problem naplate i dalje će biti na prvom mestu, posebno od strane industrije. Prosečni rokovi naplate već su duži za 30 dana, mada, daj bože da ostanu toliki.

Jelena Petković

"Tigar"

Potrebni subvencionisani krediti

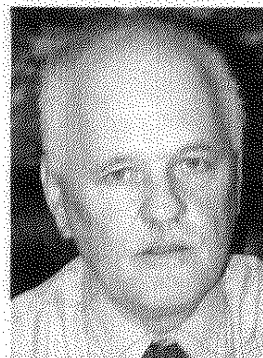
Na domaćem tržištu nas brine tražnja, pitanje je da li će se održati kupovna moć i preduzeća i građana. Drugo pitanje je da li će država nastaviti sa subvencionisanim kreditima za likvidnost. Na taj način, prošle godine smo uzeli dva miliona evra, koliko je maksimalno i bilo predviđeno za velika preduzeća. Takav plan imamo i za 2010. godinu, u suprotnom nam preostaju dosta skupi krediti komercijalnih banaka. Posebno nas brine i kurs s obzirom na to da imamo dugoročne kredite u evrima. S jedne strane, ovakav kurs nam pogoduje u izvozu, ali je sveobuhvatno potrebna stabilnost. Očekujemo i jače infrastrukturne radove na

koridoru 10, obilaznici oko Beograda i prema moru. Spolja nas brine očekivani rast cene nafte i činjenica da nismo sigurni kojom brzinom će se oporavljati tržišta oko nas.

Stevan Santo

"Pionir" Subotica

Zašto država ne isplaćuje obaveze

Ne treba očekivati spektakularan rast tražnje na domaćem tržištu, već blag oporavak. Prošle godine prodaja u Srbiji nam je pala za osam do devet odsto, ali je ukupan promet ostao nepromenjen zbog povećanja izvoza. Mnogi problem nelikvidnosti pripisuju državi, ali bi trebalo da vidimo glavne razloge zašto država ne isplaćuje obaveze. I firmama nedostaje finansijska disciplina, jer kupuju stvari koje ne mogu da plate, pa onda dolazi na red suđenje koje može da

traje nekoliko godina, pa i da se nikad ne završi. Trudićemo se da se u 2010. godini što manje zadužujemo. Ali u situaciji kada nam duguju kupci, mi dugujemo dobavljačima, pa smo na kraju primorani da uzmemo kredit. Neke zemlje imaju slobodu izbora između fiksnog i plivajućeg kursa. U državnom vrhu kažu da su se opredelili za kurs prema tržištu, ali ono što oni zapravo hoće jeste nizak kurs i visoka inflacija.

Petrašin Jakovljević

Metalac

Naplata problem broj jedan

Biće dobro ako ponovimo 2009. godinu. Nelikvidnost će sigurno

biti veća, a problema sa naplatom sve više. Ko će biti najgore platiše teško je reći. Ove godine problema je bilo sa "Pevecom", a sutra bi na njegovo mesto mogao doći bilo ko iz zemalja eks-Jugoslavije sa kojima najviše radimo.

Naredne godine planirali smo povećanje prihoda za šest-sedam odsto. Računamo na bolje rezultate u Rusiji i rast prodaje od 10 do 15 odsto, mada je i to diskutabilno ukoliko rublja bude devalvirala. Dobra stvar je što će kriza malo pročistiti tržište. Država mora naplatiti svoje obaveze jer siva ekonomija uzima sve više maha, ali mora da plati i svoja potraživanja.

Branimir Bošković

Telefonija

Manji profit

Ove godine biće mnogo teže nego prethodne, jer smo u 2009. živeli zahvaljujući poslovima ugovorenim pre krize. Problemi bi mogli da kulminiraju u drugoj polovini godine, a najveće pitanje će biti nelikvidnost. Telefonija ima probleme sa naplatom, prednost je, međutim, što radimo sa

ozbiljnim investitorima kao EBRD, Evropskom investicionom bankom, te "Telekomom" i EPS-om koji relativno dobro plaćaju. Imamo probleme sa malim i srednjim preduzećima koji čine 30-40 odsto našeg investicionog portfolija. Naredne godine možemo očekivati manji profit i to ako bude manji odziv građana za gasifikaciju, što bi moglo da se dogodi ako ne bude povoljnih kredita.

Ognjenović Nenad

"Galenika"

Optimista

Svetska ekonomska kriza nas nije mnogo iznenadila jer smo prethodnih 20 godina bili u sličnom problemu. Prethodne godine "Galenika" je radila

punim kapacitetom, proizvodnja je bila veća nego 2008. godine. Nastavili smo i sa gradnjom fabrike čvrstih farmaceutskih proizvoda u vrednosti od oko 50 miliona evra, što smo finansirali sa desetak odsto sopstvenih sredstava, a ostatak iz kredita. Poslovanje nam sigurno otežava nelikvidnost, rokovi naplate jesu duži, ali uspevamo da se izborimo, s obzirom na to da proizvodimo lekove koji su prioritet u odnosu na mnoge robe. Mala i srednja preduzeća treba da se udruže kako bi smanjili troškove i povećali efikasnost, samo tako mogu zadovoljiti velika tržišta. Naredne godine mnogima će možda biti lakše imajući u vidu da vizna liberalizacija po pravilu treba da pojednostavi poslovanje sa inostranstvom.

J. N. M. K.

Datum:	09.01.2010	Medij:	Blic	Strana:	6
Teme:	Telekom Srbije; Markus Bogdanovic; Alas holding		Rubrika:	Novac	
Autori:	Nepoznat				
Konk.:					
Naslov:	Daj bože da se ponovi 2009. godina				

Najveći problemi srpske privrede

Problemi	Broj malih i srednjih preduzeća	Broj preduzetnika	Ukupno
Nelikvidnost	2.346	1.890	4.236
Visoko ukupno opterećenje (zbir poreza, doprinosa, taksi, drugih dažbina)	2.098	1.881	3.979
Prezaduženost kod banaka i nemogućnost redovnog servisiranja dugova	1.812	1.542	3.354
Visoke takse organa lokalne samouprave i destimulativna politika prema privrednim subjektima na lokalnu	1.321	2.013	3.334
Nemogućnost naplate potraživanja, nenaplative menice itd.	1.534	984	2.518
Nemogućnost redovne isplate zarada i poreza i doprinosa u isto vreme	1.092	1.456	2.548
Uplata PDV-a (pre naplate)	2.007	455	2.462
Veliki trošak na administrativne procedure i administrativne radnike (posebno kod proizvođača)	1.506	1.711	2.490
Korupcija i komplikovane i skupe administrativne procedure u domenu javnih nabavki	1.498	312	1.810
Spor povraćaj PDV-a	1.098	311	1.409
Nekonkurentnost domaćeg proizvoda na stranim tržištima zbog skupih proizvodnih cena (uglavnom kod izvoznika)	356	124	480
Mali obrtni kapital	567	346	913
Dugovanja države	634	87	721

Napomena: U UPS je u anketi koja je završena krajem decembra dobila odgovore od 11.000 malih i srednjih preduzeća i preduzetnika. U tabeli su prikazani najveći problemi srpske privrede kako ih vide privrednici anketirani u istraživanju UPS
Izvor: Unija poslodavaca Srbije